

Zbirka odločb sodne prakse

SODBA SODIŠČA (šesti senat)

z dne 21. oktobra 2020 *

„Predhodno odločanje – Varstvo potrošnikov – Direktiva 2011/83/EU – Člen 16(c) – Pravica do odstopa od pogodbe – Izjeme – Blago, izdelano po podrobnem opisu ali osebnih željah potrošnika – Blago, katerega izdelavo je trgovec začel“

V zadevi C-529/19,

katere predmet je predlog za sprejetje predhodne odločbe na podlagi člena 267 PDEU, ki ga je vložilo Amtsgericht Potsdam (okrajno sodišče v Potsdamu, Nemčija) z odločbo z dne 12. junija 2019, ki je na Sodišče prispela 11. julija 2019, v postopku

Möbel Kraft GmbH & Co. KG

proti

ML,

SODIŠČE (šesti senat),

v sestavi C. Toader, v funkciji predsednice senata, M. Safjan (poročevalec) in N. Jääskinen, sodnika,
generalni pravobranilec: H. Saugmandsgaard Øe,

sodni tajnik: A. Calot Escobar,

na podlagi pisnega postopka,

ob upoštevanju stališč, ki so jih predložili:

- za Möbel Kraft GmbH & Co. KG J. Jeep, Rechtsanwalt,
- za ML R. Sterzel, Rechtsanwalt,
- za Evropsko komisijo C. Hödlmayr, B.-R. Killmann in C. Valero, agenti,

na podlagi sklepa, sprejetega po opredelitvi generalnega pravobranilca, da bo v zadevi razsojeno brez sklepnih predlogov,

izreka naslednjo

* Jezik postopka: nemščina.

Sodbo

- 1 Predlog za sprejetje predhodne odločbe se nanaša na razlago člena 16(c) Direktive 2011/83/EU Evropskega parlamenta in Sveta z dne 25. oktobra 2011 o pravicah potrošnikov, spremembi Direktive Sveta 93/13/EGS in Direktive 1999/44/ES Evropskega parlamenta in Sveta ter razveljavitvi Direktive Sveta 85/577/EGS in Direktive 87/7/ES Evropskega parlamenta in Sveta (UL 2011, L 304, str. 64).
- 2 Ta predlog je bil vložen v okviru spora med Möbel Kraft GmbH & Co. KG, nemško družbo za prodajo pohištva, in osebo ML, potrošnikom, glede odškodninskega zahtevka zaradi odstopa osebe ML od pogodbe, sklenjene med tema strankama.

Pravni okvir

Pravo Unije

- 3 V uvodnih izjavah 7, 40 in 49 Direktive 2011/83 je navedeno:
„(7) Popolna uskladitev [harmonizacija] nekaterih ključnih zakonodajnih vidikov bi morala znatno povečati pravno varnost potrošnikov in trgovcev. Potrošniki in trgovci bi morali imeti možnost zanesti se na enotni zakonodajni okvir, temelječ na jasno opredeljenih pravnih pojmi, ki bodo urejali določene vidike pogodb med podjetji in potrošniki po vsej Uniji. [...]
[...]
(40) Dolžina sedanjih odstopnih rokov se razlikuje med državami članicami ter med pogodbami, sklenjenimi na daljavo, in pogodbami, sklenjenimi zunaj poslovnih prostorov, kar povzroča pravno negotovost in stroške usklajevanja. [...]
[...]
(49) Obstajati bi morale določene izjeme od pravice do odstopa, tako za pogodbe, sklenjene na daljavo, kot za pogodbe, sklenjene zunaj poslovnih prostorov. Pravica do odstopa od pogodbe bi lahko bila neprimerna na primer zaradi narave zadevnega blaga ali storitev. [...] Uveljavljanje pravice do odstopa od pogodbe se ne bi smelo uporabljati niti za blago, ki je izdelano po potrošnikovih zahtevah ali ki mu je očitno prilagojeno, kot so zavese, narejene po meri, niti za dobavo goriva, ki velja za blago, ki je po dostavi zaradi svoje narave neločljivo pomešano z drugimi predmeti. [...]“
- 4 Člen 2 te direktive, naslovljen „Opredelitev pojmov“, določa:
„V tej direktivi se uporabljajo naslednje opredelitve pojmov:
[...]
3. ‚blago‘ pomeni vse premične in otipljive predmete, razen predmetov, prodanih v okviru izvršbe ali drugih sodnih ukrepov; za blago v smislu te direktive veljajo tudi voda, plin in električna energija, če se prodajajo v omejeni prostornini ali določeni količini;
4. ‚blago, izdelano po podrobnem opisu potrošnika‘ pomeni blago, ki ni bilo predizdelano, temveč je bilo izdelano na podlagi individualne izbire ali odločitve potrošnika;
[...]

7. „pogodba, sklenjena na daljavo“, pomeni vsako pogodbo, sklenjeno med trgovcem ali potrošnikom v okviru organizirane prodaje na daljavo ali sistema izvajanja storitev brez hkratne fizične navzočnosti trgovca in potrošnika ter z izključno uporabo enega ali več sredstev za komuniciranje na daljavo do trenutka sklenitve pogodbe in vključno z njim;
8. „pogodba, sklenjena zunaj poslovnih prostorov“, pomeni vsako pogodbo med trgovcem in potrošnikom:
- (a) ki se sklene ob hkratni fizični navzočnosti trgovca in potrošnika zunaj poslovnih prostorov potrošnika [trgovca];

[...]

- (c) ki je bila sklenjena v poslovnih prostorih trgovca ali z uporabo sredstev komuniciranja na daljavo takoj zatem, ko je bil potrošnik osebno in individualno obravnavan v prostorih, ki niso poslovni prostori trgovca, ob hkratni fizični navzočnosti trgovca in potrošnika, ali

[...]

9. „poslovni prostori“ pomenijo:

- (a) katere koli nepremične maloprodajne prostore[,] v katerih trgovec stalno izvaja svojo dejavnost, ali
- (b) katere koli premične maloprodajne prostore[,] v katerih trgovec običajno izvaja svojo dejavnost;

[...]“

- 5 Člen 6 navedene direktive, naslovljen „Obveznosti glede informacij v zvezi s pogodbami, sklenjenimi na daljavo ali zunaj poslovnih prostorov“, v odstavku 1 določa:

„Preden pogodba, sklenjena na daljavo ali zunaj poslovnih prostorov, ali kaka druga podobna ponudba, potrošnika zavezuje, trgovec potrošniku na jasn in razumljiv način zagotovi naslednje informacije:

[...]

- (h) kadar obstaja pravica do odstopa od pogodbe, pogoje, rok in postopke za uveljavljanje te pravice v skladu s členom 11(1) ter vzorčni odstopni obrazec iz Priloge I(B);

[...]

- (k) kadar pravica do odstopa od pogodbe v skladu s členom 16 ni predvidena, informacije o tem, da potrošnik ne bo imel pravice do odstopa od pogodbe ali, kadar je to primerno, okoliščine, v katerih potrošnik izgubi pravico do odstopa od pogodbe;

[...]“

- 6 Člen 9 iste direktive, naslovljen „Pravica do odstopa od pogodbe“, v odstavku 1 določa:

„Razen kadar se uporabljajo izjeme iz člena 16, ima potrošnik na voljo 14 dni, da brez obrazložitve odstopi od pogodbe na daljavo ali pogodbe, sklenjene zunaj poslovnih prostorov, ne da bi imel zaradi tega poleg stroškov iz člena 13(2) in člena 14 še druge stroške.“

7 Člen 16 Direktive 2011/83, naslovljen „Izjeme od pravice do odstopa od pogodbe“, določa:

„Države članice ne zagotovijo pravice do odstopa od pogodbe iz členov 9 do 15 pri pogodbah, sklenjenih na daljavo ali zunaj poslovnih prostorov, kar zadeva:

(a) pogodbe o opravljanju storitev po celotni izvedbi storitve, če se je izvajanje začelo z izrecnim predhodnim soglasjem potrošnika in privolitvijo, da bo izgubil pravico do odstopa od pogodbe, ko bo trgovec pogodbo v celoti izpolnil;

[...]

(c) dobavo blaga ali izvedbe storitev, narejenih po podrobnem opisu ali osebnih željah potrošnika;

[...]

(e) dobavo zapečatenega blaga, ki ni primerno za vračanje zaradi varovanja zdravja ali iz higienskih razlogov in je bilo po dostavi odpečateno;

[...]

(i) dobavo zapečatenih zvočnih ali zapečatenih vizualnih posnetkov ali računalniških programov, ki so bili po dostavi odpečateni;

[...]

(m) dobavo digitalne vsebine, ki se ne dostavi na otipljivem nosilcu podatkov, če se je izvajanje storitve začelo na podlagi izrecnega predhodnega soglasja potrošnika in z njegovo privolitvijo, da s tem izgubi pravico do odstopa od pogodbe.“

Nemško pravo

8 V skladu s členom 312g(2), točka 1, Bürgerliches Gesetzbuch (civilni zakonik), s katerim je bil člen 16 Direktive 2011/83 prenesen v nemško pravo, se pravica do odstopa od pogodbe ne uporablja pri pogodbah o dobavi blaga, ki ni predizdelano in za izdelavo katerega je odločilna potrošnikova individualna izbira ali pa je jasno prilagojeno njegovim osebnim potrebam.

Spor o glavni stvari in vprašanje za predhodno odločanje

9 Oseba ML je z družbo Möbel Kraft na trgovskem sejmu sklenila prodajno pogodbo za vgradno kuhinjo (v nadaljevanju: zadevna pogodba). Ker je oseba ML nato uveljavljala pravico do odstopa od pogodbe in je iz tega naslova zavrnila prevzem navedene kuhinje, je družba Möbel Kraft pri predložitvenem sodišču, Amtsgericht Potsdam (okrajno sodišče v Potsdamu, Nemčija), vložila odškodninsko tožbo, ker oseba ML ni izpolnila zadevne pogodbe.

10 Iz predložitvene odločbe je razvidno, da bi dele kuhinje, ki je predmet zadevne pogodbe in izdelavo katere v trenutku, ko se je oseba ML odločila, da odstopi od te pogodbe, družba Möbel Kraft še ni začela, digitalno sestavilo drugo podjetje na izdelovalni liniji v skladu z načrtom za vrtanje lukenj, pri osebi ML pa bi jih na kraju samem vgradili delavci družbe Möbel Kraft, in ne delavci tega drugega podjetja. Predložitveno sodišče v zvezi s tem dodaja, da bi bilo mogoče predizdelane dele kuhinje razstaviti brez izgube za trgovca, ker so bili na kraju samem prilagojeni le zadnja stena niše, delovna plošča ter okrasne letve in zaključni profili, ki pa jih ne bi bilo mogoče več uporabiti drugje.

- 11 Navedeno sodišče se sprašuje, ali je v skladu s členom 312g(2), točka 1, civilnega zakonika pravica do odstopa od pogodbe, ki se nanaša na dobavo blaga, narejenega po podrobnem opisu ali osebnih željah potrošnika, izključena, če:
- (a) prodajalec v trenutku odstopa od pogodbe še ni začel sestavljati različnih sestavnih delov blaga;
 - (b) bi blago na kraju samem prilagodil prodajalec sam, ne tretje osebe, in
 - (c) bi se lahko blago z le neznatnimi stroški razgradnje, v višini približno 5 % vrednosti blaga, ponovno vrnilo v stanje pred individualizacijo.
- 12 V zvezi s tem predložitveno sodišče pojasnjuje, da je Bundesgerichtshof (zvezno vrhovno sodišče, Nemčija) v okviru svoje sodne prakse pred začetkom veljavnosti Direktive 2011/83 razsodilo, da pravica do odstopa od pogodbe ni izključena, če je mogoče blago brez izgube za njegovo bistvo in funkcionalnost vrniti v stanje pred individualizacijo, in sicer z razmeroma nizkimi stroški. Nemško vrhovno sodišče naj bi tako menilo, da so v primeru računalnika, izdelanega v skladu s specifikacijami kupca, stroški razstavljanja, ki znašajo 5 % vrednosti blaga, še vedno relativno nizki.
- 13 Iz predložitvene odločbe je še razvidno, da je sodna praksa Oberlandesgericht Stuttgart (višje deželno sodišče v Stuttgartu, Nemčija) določena tako, da kupcu individualiziranega blaga ni dovoljeno uveljavljati pravice do odstopa od pogodbe, tudi če trgovec še ni začel izdelovati blaga ali ga prilagajati osebnim potrebam potrošnika. Nasprotno pa se del nemške pravne teorije ne strinja s tem stališčem iz sodne prakse.
- 14 V teh okoliščinah je Amtsgericht Potsdam (okrajno sodišče v Potsdamu) prekinilo odločanje in Sodišču v predhodno odločanje predložilo to vprašanje:
- „Ali je pravica do odstopa od pogodbe v skladu s členom 16(c) Direktive 2011/83 izključena tudi tedaj, če gre sicer za izdelavo blaga po podrobnem opisu potrošnika, vendar pa prodajalec še ni začel izdelave in bi prilagoditev pri potrošniku opravil sam, in ne tretje osebe? Ali je bistveno, če bi se lahko blago z le neznatnimi stroški razgradnje, na primer v višini 5 % vrednosti blaga, ponovno vrnilo v stanje pred individualizacijo?“

Vprašanje za predhodno odločanje

- 15 Predložitveno sodišče v bistvu sprašuje, ali je treba člen 16(c) Direktive 2011/83 razlagati tako, da je mogoče izjemo od pravice do odstopa od pogodbe iz te določbe uveljavljati proti potrošniku, ki je zunaj poslovnih prostorov trgovca sklenil pogodbo o prodaji blaga, ki ga je treba izdelati v skladu s podrobnim opisom, ki ga je podal potrošnik, čeprav trgovec navedenega blaga še ni začel izdelovati.
- 16 Najprej je treba ugotoviti, da je pogodbo, sklenjeno na trgovskem sejmu, mogoče opredeliti kot „pogodbo, sklenjeno zunaj poslovnih prostorov“, v smislu člena 2, točka 8, Direktive 2011/83, če pogodba ni bila sklenjena na stojnici na trgovskem sejmu, ki jo je mogoče šteti za „poslovni prostor“ v smislu člena 2, točka 9, te direktive (glej v tem smislu sodbo z dne 7. avgusta 2018, Verbraucherzentrale Berlin, C-485/17, EU:C:2018:642, točke od 43 do 46).
- 17 Predložitveno sodišče mora v skladu s sodno prakso, navedeno v prejšnji točki, preveriti, ali je treba zadevno pogodbo glede na dejstva, ki so mu bila predložena v presojo, zares šteti za „pogodbo, sklenjeno zunaj poslovnih prostorov“, v smislu člena 2, točka 8, Direktive 2011/83.
- 18 Če je odgovor pritrdilen, je treba opozoriti, da členi od 9 do 15 Direktive 2011/83 potrošniku dajejo pravico do odstopa od pogodbe, med drugim po sklenitvi pogodbe zunaj poslovnih prostorov v smislu člena 2, točka 8, te direktive, ter določajo pogoje in podrobna pravila za uveljavljanje te pravice.

- 19 Tako ima potrošnik v skladu s členom 9(1) Direktive 2011/83 načeloma na voljo 14 dni, da odstopi od pogodbe, sklenjene zunaj poslovnih prostorov, ne da bi imel zaradi tega poleg stroškov iz člena 13(2) in člena 14 te direktive še druge stroške.
- 20 Vendar člen 16 navedene direktive določa izjeme od pravice do odstopa od pogodbe, med drugim v primeru iz točke (c) tega člena, ko se pogodbe, sklenjene zunaj poslovnih prostorov, nanašajo na „dobavo blaga ali izvedbe storitev, narejenih po podrobnem opisu ali osebnih željah potrošnika“.
- 21 V zvezi s tem iz ustaljene sodne prakse Sodišča izhaja, da če določbe prava Unije za določitev njihovega pomena in obsega ne napotujejo na pravo držav članic, jih je treba v vsej Uniji razlagati samostojno in enotno, in sicer ob upoštevanju ne le besedila teh določb, ampak tudi njihovega okvira in cilja, ki ga uresničuje zadevna ureditev (glej v tem smislu sodbo z dne 16. julija 2020, AFMB, C-610/18, EU:C:2020:565, točka 50 in navedena sodna praksa).
- 22 Iz besedila tega člena 16 je razvidno, da morajo države članice v nacionalni zakonodaji, s katero je prenesena Direktiva 2011/83, določiti, da potrošnik ne more uveljavljati svoje pravice do odstopa od pogodbe, če so po sklenitvi pogodbe zunaj poslovnih prostorov nastopili nekateri dogodki. Enako velja za okoliščine iz točk (a), (e), (i) in (m) navedenega člena 16, ki se navezujejo na izvajanje take pogodbe.
- 23 V skladu s temi določbami se ta izjema nanaša na „pogodbe o opravljanju storitev po celotni izvedbi storitve, če se je izvajanje začelo z izrecnim predhodnim soglasjem potrošnika“, na „dobavo zapečatenega blaga, ki ni primerno za vračanje zaradi varovanja zdravja ali iz higienskih razlogov in je bilo po dostavi odpečatenost“, na „dobavo zapečatenih zvočnih ali zapečatenih vizualnih posnetkov ali računalniških programov, ki so bili po dostavi odpečateni“, in na „dobavo digitalne vsebine, ki se ne dostavi na otipljivem nosilcu podatkov, če se je izvajanje storitve začelo na podlagi izrecnega predhodnega soglasja potrošnika“.
- 24 Vendar pa nič v besedilu člena 16(c) Direktive 2011/83 ne kaže na to, da bi bila izjema od pravice do odstopa od pogodbe, ki jo določa ta določba, odvisna od nastanka kakršnega koli dogodka po sklenitvi pogodbe zunaj poslovnih prostorov, ki se nanaša na „dobavo blaga ali izvedbe storitev, narejenih po podrobnem opisu ali osebnih željah potrošnika“. Nasprotno, iz tega besedila je izrecno razvidno, da je ta izjema neločljivo povezana s samim predmetom take pogodbe, in sicer z izdelavo blaga, ki je bilo izdelano v skladu s podrobnim opisom potrošnika, v smislu člena 2, točka 4, te direktive, tako da je to izjemo že od samega začetka mogoče uveljavljati proti temu potrošniku, ne da bi bila pogojena z nastankom takega dogodka in neodvisno od tega, ali je trgovec navedeno pogodbo izpolnil ali jo izpolnjuje.
- 25 Navedeno razlago, ki je v skladu z besedilom člena 16(c) Direktive 2011/83, potrjuje sobesedilo, v katero je umeščen člen 16(c) Direktive 2011/83, zlasti glede obveznosti iz člena 6(1)(h) in (k) te direktive, da je treba potrošnika, preden ga pogodba, sklenjena na daljavo ali zunaj poslovnih prostorov, ali kaka druga podobna ponudba zavezuje, obvestiti o obstoju ali neobstoju pravice do odstopa od pogodbe.
- 26 V zvezi s tem je Sodišče presodilo, da je namen člena 6(1) te direktive zagotoviti, da se potrošniku pred sklenitvijo pogodbe posredujejo informacije o pogodbenih pogojih in posledicah navedene sklenitve, ki temu potrošniku omogočajo, da se odloči, ali se želi pogodbeno vezati s trgovcem, in informacije, ki so potrebne za ustrezno izpolnitev te pogodbe, zlasti za uveljavljanje njegovih pravic, med drugim pravice do odstopa od pogodbe (sodba z dne 10. julija 2019, Amazon EU, C-649/17, EU:C:2019:576, točka 43 in navedena sodna praksa).
- 27 Položaj, v katerem bi bil obstoj pravice potrošnika do odstopa od pogodbe odvisen od prihodnjega dogodka, katerega nastanek je predmet odločitve trgovca, pa ne bi bil združljiv s to obveznostjo glede posredovanja predpogodbenih informacij.

- 28 Poleg tega je glede ciljev, ki jim sledi Direktiva 2011/83, zlasti iz uvodnih izjav 7 in 40 te direktive razvidno, da je njen namen povečanje pravne varnosti transakcij med trgovcem in potrošnikom.
- 29 Ugotoviti je treba, da razlaga člena 16(c) Direktive 2011/83, ki je navedena v točki 24 te sodbe, prispeva k uresničitvi tega cilja, ker omogoča izognitev položaju, v katerem bi bil obstoj ali neobstoj pravice potrošnika do odstopa od pogodbe odvisen od tega, kako bo trgovec napredoval z izpolnjevanjem te pogodbe, o čemer potrošnik na splošno ni obveščen in na kar, še toliko manj, nima nobenega vpliva.
- 30 Iz vseh zgoraj navedenih preudarkov izhaja, da je treba na postavljeno vprašanje odgovoriti, da je treba člen 16(c) Direktive 2011/83 razlagati tako, da je mogoče izjemo od pravice do odstopa od pogodbe iz te določbe uveljavljati proti potrošniku, ki je zunaj poslovnih prostorov sklenil pogodbo o prodaji blaga, ki ga je treba izdelati v skladu s podrobnim opisom, ki ga je podal potrošnik, ne glede na to, ali je trgovec navedeno blago že začel izdelovati.

Stroški

- 31 Ker je ta postopek za stranki v postopku v glavni stvari ena od stopenj v postopku pred predložitvenim sodiščem, to odloči o stroških. Stroški za predložitev stališč Sodišču, ki niso stroški omenjenih strank, se ne povrnejo.

Iz teh razlogov je Sodišče (šesti senat) razsodilo:

Člen 16(c) Direktive 2011/83/EU Evropskega parlamenta in Sveta z dne 25. oktobra 2011 o pravicah potrošnikov, spremembi Direktive Sveta 93/13/EGS in Direktive 1999/44/ES Evropskega parlamenta in Sveta ter razveljavitvi Direktive Sveta 85/577/EGS in Direktive 97/7/ES Evropskega parlamenta in Sveta je treba razlagati tako, da je mogoče izjemo od pravice do odstopa od pogodbe iz te določbe uveljavljati proti potrošniku, ki je zunaj poslovnih prostorov sklenil pogodbo o prodaji blaga, ki ga je treba izdelati v skladu s podrobnim opisom, ki ga je podal potrošnik, ne glede na to, ali je trgovec navedeno blago že začel izdelovati.

Podpisi